

انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی ساختار، وظایف و کارکردها

ناهید حجازی*

چکیده

مراکز و نهادهای بسیاری در دنیا به تحقیق در حوزه ادبیات تطبیقی پرداخته‌اند که مهم‌ترین آنها انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی است. این انجمن با هدف گسترش نگرش جهانی و میان‌رشته‌ای به پژوهش‌های ادبی و تقویت همکاری‌های علمی پژوهشگران ادبیات تطبیقی در سراسر جهان، از سال ۱۹۵۵ تاکنون، با برگزاری هجده همایش هر سه سال یکبار و چاپ کتاب‌ها و مقالات بسیار در رشد و گسترش مطالعات ادبیات تطبیقی و ایجاد ارتباط بین انجمن‌های ملی ادبیات تطبیقی کشورهای مختلف و روزآمد کردن اطلاعات علمی آنها نقش مؤثری داشته است. این مقاله ضمن معرفی انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی به تشریح هدف‌ها، ساختار اداری، فعالیت‌های علمی و پژوهشی و جوایز ادبی آن می‌پردازد.

کلیدواژه‌ها: انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی، انجمن‌های علمی، ادبیات تطبیقی.

۱. مقدمه

اروپا در قرن نوزدهم شاهد پیشرفت چشمگیری در زمینه‌های اجتماعی و تحقیقات علمی بود. در پی این پیشروی، پژوهش در قلمرو ادبیات تطبیقی در اروپا و شمال

---

* عضو هیئت علمی فرهنگستان زبان و ادب فارسی
پیام نگار نویسنده: Hejazi_n@yahoo.com

امریکا آغاز شد و با ظهور مدرنیسم در قرن بیستم شکوفا گردید. رشد ارتباطات بین‌المللی، تعاملات ادبی، ترجمه آثار ادبی به زبان‌های مختلف و لزوم شناخت سایر فرهنگ‌ها به تدریج به شکل‌گیری و گسترش شاخه علمی جدید در علوم انسانی به نام ادبیات تطبیقی انجامید، چنان‌که اکنون در بسیاری از دانشگاه‌های جهان رشته مستقلی محسوب می‌گردد که دارای رشته تحصیلی تا مقطع دکتری، انجمن‌های علمی و نشریات تخصصی است. در این مقاله به معرفی انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی^۱ که مهم‌ترین و معتبرترین انجمن این رشته در دنیاست می‌پردازیم و با اهداف، اساسنامه، ساختار اداری، فعالیت‌های علمی و جوایز ادبی آن آشنا می‌شویم.

این انجمن با نگرش جهانی و میان‌فرهنگی به ادبیات توانسته است در طول شش دهه فعالیت خود در رشد و گسترش مطالعات ادبیات تطبیقی گام‌های مؤثر بردارد. در این مقاله کوشش شده است تا با معرفی اهداف، ساختار تشکیلاتی و عملکرد علمی انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی نشان دهیم که راه‌اندازی انجمن‌های ملی ادبیات تطبیقی یکی از نهادهای مؤثر در گسترش ادبیات تطبیقی در هر کشوری است.

۲. تاریخچه انجمن

تلاش‌های نخستین برای تأسیس انجمن در سال‌های ۱۹۰۰ و ۱۹۲۸ به دشواری‌هایی برخورد کرد و به هدف مورد نظر منتهی نشد تا بالأخره در سال ۱۹۵۴، در ششمین کنگره «فدراسیون بین‌المللی زبان و ادب مدرن»^۲، موضوع تأسیس انجمنی بین‌المللی مطرح شد و در همان جا تأسیس انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی به تصویب رسید. از آن زمان این انجمن رسماً کار خود را شروع کرد. اکنون انجمن وابسته به «فدراسیون بین‌المللی زبان و ادب مدرن» است و از سال ۱۹۵۵ تاکنون هر سه سال یک‌بار، مجموعاً هجده همایش، در کشورهای مختلف برگزار کرده است.

نوزدهمین کنگره^۳ در سال ۲۰۱۰ در سئول پایتخت کره جنوبی برگزار خواهد شد. موضوع اصلی کنگره گسترش مرزهای ادبیات تطبیقی^۴ با عنوان‌های فرعی زیر است:

1. International Comparative Literature Association
2. International Federation of Modern Languages and Literature (FILLM)
3. <http://www.icla2010.org>
4. Expanding the Frontiers of Comparative Literature

۱- «جهانی سازی ادبیات تطبیقی: نظریه‌ها و عملکردهای جدید»^۲ - «جایگاه ادبیات در عصر فرامتنی»^۳ - «طبیعت، فناوری و انسانیت در سنت‌های مختلف»^۴ - «نوشتن درباره تضادها و دیگربودگی»^۵ - «ترجمه تفاوت‌ها و مرتبط ساختن جهان»^۶ - «آسیا در پارادایم تحول‌گرایی ادبیات تطبیقی»^{۱۰}

انجمن تا کنون هجده کنگره برگزار کرده است که به ترتیب زمان برگزاری عبارت‌اند از:

۱. هجدهمین کنگره در سال ۲۰۰۷ در ریو دو ژانیرو در برزیل برگزار شد^{۱۱} و موضوع کنگره عبارت بود از: «فراسوی دوگانگی‌ها: انقطاع‌ها و جایگزینی‌ها در ادبیات تطبیقی»^{۱۲} با عنوان‌های فرعی ۱- «تطبیق‌گرایی‌ها: ریشه‌ها و مسیرها»^{۱۳} ۲- «گفتمان انتقادی و نقش روشنفکران»^{۱۴} ۳- «گذرگاه‌ها و آلودگی‌ها»^{۱۵} ۴- «انسان، در-انسان، پسا-انسان»^{۱۶} ۵- «فرایند هویت‌ها: چند فرهنگی، آمیختگی نژادی، چندرگه‌ای»^{۱۷} ۶- «ترجمه، سنت، خیانت؟»^{۱۸} ۷- «ملیت‌ها و جنسیت‌ها: جنسیت، طبقه اجتماعی و روابط قدرت»^{۱۹} ۸- «ریو دو ژانیرو به منزله کلان شهر فرهنگی»^{۲۰} ۹- «جهانی شدن»^{۲۱}.
۲. هفدهمین کنگره در سال ۲۰۰۴ در هنگ کنگ برگزار شد^{۲۲} و تعدادی از مقالات

5. Making Comparative Literature Global: New Theories and Practices
6. Locating Literature in the Hypertextual Age
7. Nature, Technology, and Humanity in Different Traditions
8. Writing the Conflicts and Otherness
9. Translating Differences, Connecting the World
10. Asia in the Changing Comparative Paradigm

۱۱. برای اطلاعات بیشتر درباره مجموعه مقالات این کنگره به پایگاه اطلاع رسانی زیر مراجعه کنید:

<http://www.byu.edu/icla/congress/index.htm>

12. Beyond Binarisms: Discontinuities and Displacements in Comparative Literature
13. Comparativisms: Roots and Routes
14. Critical Discourses and the Role of the Intellectual
15. Crossings and Contaminations
16. Human, In-Human, Post-Human
17. Identities in process: Multiculturalism, Miscegenation, Hybridity
18. Translation, Tradition, Betrayal?
19. Nationalisms and Sexualities: Gender, Class and Power Relations
20. Rio de Janeiro as a Cultural Metropolis
21. Globalization

۲۲. برای اطلاعات بیشتر درباره مجموعه مقالات این کنگره به پایگاه اطلاع رسانی زیر مراجعه کنید:

<http://www.In.edu.hk/eng/staff/eoyang/icla/list.htm>

- عرضه شده در این کنگره در کتاب‌های زیر به چاپ رسیده است: شش مقاله درباره کارگاه آموزشی با عنوان «بینامتنیت فرافرهنگی»^{۲۳} و هفده مقاله درباره «بسترهای (پسا) مدرنیسم: دورنما و وضعیت-جایگاه»^{۲۴} عرضه شد.
۳. شانزدهمین کنگره در سال ۲۰۰۰ در افریقای جنوبی با عنوان «تغییرات و تحولات و گذر از مرزها در عصر چند فرهنگی»^{۲۵} برگزار شد.^{۲۶}
۴. پانزدهمین کنگره در سال ۱۹۹۷ در لیدن هلند^{۲۷} با عنوان «ادبیات به منزله حافظه فرهنگی»^{۲۸} برگزار شد.
۵. چهاردهمین کنگره در سال ۱۹۹۴ در ادمونتون کانادا برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در پنج کتاب با عنوان‌های (۱) «امریکای لاتین به مثابه ادبیاتش»^{۲۹} (۲) «خواننده: مقالاتی درباره نظریه، نقد و آموزش - خواننده محور»^{۳۰} (۳) «فیلم و ادبیات»^{۳۱} (۴) «آسیای شرقی و غرب»^{۳۲} (۵) «ادبیات تطبیقی کنونی، نظریه‌ها و عملکردها»^{۳۳} به چاپ رسید.
۶. سیزدهمین کنگره در سال ۱۹۹۱ در توکیو ژاپن برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در هفت کتاب به چاپ رسید با عنوان‌های (۱) «نمایشنامه‌های هوس»^{۳۴} (۲) «بینش‌ها در تاریخ»^{۳۵} (۳) «قدرت روایت‌گری»^{۳۶} (۴) «ترجمه و تجددطلبی»^{۳۷} (۵) «بینش‌های نو

23. Cross-Cultural Intertextuality

24. (Post)Modernist Terrains: Landscapes-Settings-Spaces

25. Transitions and Transgressions in an Age of Multiculturalism

۲۶. برای اطلاعات بیشتر درباره مجموعه مقالات این کنگره به پایگاه اطلاع رسانی زیر مراجعه کنید:

<http://www.unisa.ac.za/press>

۲۷. برای اطلاعات بیشتر درباره مجموعه مقالات این کنگره به پایگاه اطلاع رسانی زیر مراجعه کنید:

<http://www.rodopi.nl/senj.asp?serieId=icla>

28. Literature as Cultural Memory

29. Latin America as Its Literature

30. Reader: Essays in Reader-Oriented Theory, Criticism, and Pedagogy

31. Film and Literature Special Issue Canadian Review of Comparative Literature

32. East Asia and the West

33. Comparative Literature Now: Theories and Practice

34. Dramas of Desire

35. Visions in History

36. Powers of Narration

37. Translation and Modernization

- دربارهٔ خلاقیت»^{۳۸} ۶) «ادبیات تطبیقی بین کشورهای آسیایی»^{۳۹} ۷) ضمیمه: مجموعه مقالات کارگاه آموزشی «نظریات ویراستاران مجلات ادبیات تطبیقی»^{۴۰}.
۷. دوازدهمین کنگره در سال ۱۹۹۸ در مونیخ آلمان برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در پنج کتاب به چاپ رسید با عنوان‌های: ۱) «اجلاس‌ها و مذاکرات عمومی مونیخ»^{۴۱} ۲) «مکان و مرزها در ادبیات (بخش اول)»^{۴۲} ۳) کارگاه آموزشی «مکان و مرزها در ادبیات»^{۴۳} ۴) «مکان و مرزهای ادبیات (بخش دوم)»^{۴۴} ۵) «مکان و مرزها در نقد و نظریهٔ ادبی (بخش سوم)»^{۴۵}.
۸. یازدهمین کنگره در سال ۱۹۸۵ در پاریس فرانسه برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در ده کتاب به چاپ رسید با عنوان‌های: ۱) تأثیر جهانی آثار ویکتور هوگو»^{۴۶} ۲) ادبیات داستانی، روایت، متن، ژانر»^{۴۷} ۳) «به سوی نظریه‌ای در ادبیات تطبیقی»^{۴۸} ۴) «ادبیات شفاهی و ادبیات کتبی»^{۴۹} ۵) «ادبیات تطبیقی، ادبیات جهان»^{۵۰} ۶) «ادبیات عمومی، ادبیات تطبیقی»^{۵۱} ۷) «نقش ترجمه در رشد و گسترش ادبیات»^{۵۲} ۸) «تعاملات فرهنگی خواننده محور»^{۵۳} ۹) «فرهنگ‌پذیری»^{۵۴} ۱۰) «ادبیات نوخیز»^{۵۵}.
۹. دهمین کنگره در سال ۱۹۸۲ در نیویورک آمریکا برگزار شد و مجموعه مقالات

-
38. New Visions of Creation
  39. Inter-Asian Comparative Literature
  40. Editorial Visions of Comparative Literature Journals
  41. Plenary Sessions and Coloquium Munich
  42. Space and Boundaries in Literature (Section 1)
  43. Space and Boundaries in Literature
  44. Space and Boundaries of Literature (Section 2)
  45. Space and Boundaries in Literary Theory and Criticism (Section 3)
  46. Le rayonnement international de Victor Hugo
  47. Fiction, Narratologie, Texte, Genre
  48. Toward a Theory of Comparative Literature
  49. Orality and Literature
  50. Comparative Literature, World Literature
  51. General literature, Comparative Literature
  52. Translation in the Development of Literatures
  53. Reception Studies
  54. Acculturation.
  55. Littératures émergentes

- این کنگره در سه جلد به ویراستاری آنا بالاکیان^{۵۶} در سال ۱۹۸۵ به چاپ رسید.
۱۰. نهمین کنگره در سال ۱۹۷۹ در اینسبروک اطریش برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در سه کتاب به ویراستاری زوران کونستانتینوف^{۵۷} در سال ۱۹۸۲ به چاپ رسید.
۱۱. هشتمین کنگره در سال ۱۹۷۶ در بوداپست مجارستان برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در دو کتاب به ویراستاری بلا کویتسی و دیوردی م. واید^{۵۸} در سال ۱۹۸۰ به چاپ رسید.
۱۲. هفتمین کنگره در سال ۱۹۷۳ در اوتاوای کانادا برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در دو کتاب به ویراستاری میلان و. دیمیک و ایوا کوشنر^{۵۹} در سال ۱۹۷۹ به چاپ رسید.
۱۳. ششمین کنگره در سال ۱۹۷۰ در بوردوی فرانسه برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در کتابی به ویراستاری م. کادو^{۶۰} سال ۱۹۷۵ به چاپ رسید.
۱۴. پنجمین کنگره در سال ۱۹۶۷ در بلغراد یوگسلاوی برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در کتابی به ویراستاری نیکلا بناسویچ^{۶۱} در سال ۱۹۶۹ به چاپ رسید.
۱۵. چهارمین کنگره در سال ۱۹۶۴ در فرایبورگ سوئیس برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در دو کتاب به ویراستاری فرانسوا یوست^{۶۲} در سال ۱۹۶۶ به چاپ رسید.

-
56. Proceedings of the Xth Congress of the ICLA (New York, 1982). Ed. Anna Balakian, 1985.
57. Actes du IXe Congrès de l'AILC (Innsbruck, 1979). Ed. Zoran Konstantinovi. Innsbruck: AMOE, 1982.
58. Proceedings of the VIIIth Congress of the ICLA (Budapest, August 1976). Eds. Bela Köpeczi and György M. Vajda, 1980.
59. Proceedings of the VIIth Congress of the ICLA (Montréal/Ottawa, 1973). Eds. Milan V. Dimic and Eva Kushner, 1979.
60. Proceedings of the VIth Congress of the ICLA (Bordeaux, 1970). Ed. M. Cadot, 1975.
61. Proceedings of the Vth Congress of the ICLA (Belgrade, 1967). Ed. Nikola Banasevic, 1969
62. Proceedings of the IVth Congress of the ICLA (Fribourg, 1964). Ed. François Jost, 1966.

۱۶. سومین کنگره در سال ۱۹۶۱ در اوترخت^{۶۳} هلند برگزار شد و مجموعه مقالات^{۶۴} این کنگره در کتابی در سال ۱۹۶۲ به چاپ رسید.
۱۷. دومین کنگره در سال ۱۹۵۸ در چپل هیل امریکا^{۶۵} برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در دو کتاب به ویراستاری ورنر پ. فردریک^{۶۶} در سال‌های ۱۹۵۸ و ۱۹۵۹ به چاپ رسید.
۱۸. اولین کنگره در سال ۱۹۵۵ در ونیز ایتالیا برگزار شد و مجموعه مقالات این کنگره در کتابی به ویراستاری کارلو پلگرینی^{۶۷} در سال ۱۹۵۵ به چاپ رسید.

۳. اهداف انجمن

در آخرین اصلاحیه انجمن در ۱۶ اوت سال ۱۹۹۷ در لیدن، هدف از تشکیل انجمن مطابق اساسنامه چنین تعریف شده است: «گسترش نگرش جهانی در پژوهش‌های ادبی و تقویت همکاری‌های علمی پژوهشگران ادبیات تطبیقی در سراسر جهان»^{۶۸}.

در سال ۲۰۰۶، دوروتی فیگییرا^{۶۹}، در سال ۲۰۰۶ درباره اهداف و وظایف انجمن بیشتر سخن می‌گوید:

انجمن، با سابقه پنجاه و یک ساله‌اش، با اجرای طرح‌ها و پژوهش‌های متعدد در ارتقای کیفی تحقیقات نظری و کاربردی نهادهای ملی و منطقه‌ای همواره پیشرو و آماده همکاری بوده است. پایه‌های این انجمن بر رشد و گسترش گفت‌وگوی فرهنگی بین کشورها استوار است؛ این هدف است که در تمام طرح‌های پژوهشی انجمن مشهود است و در کمتر نهاد علمی نظیر آن را دیده‌ایم. پژوهشگران نهادهای ملی معمولاً

63. Utrecht

64. Proceedings of the Third Congress of the ICLA/ 1962.

65. Chapel Hill

66. Proceedings of the Second Congress of the ICLA., Ed. Werner P. Friedrich 1959.

67. Venezia nelle letterature moderne: Atti del primo congresso dell'Associazione Internazionale di Letteratura Comparata (Venezia 25-30 settembre 1955). A cura di Carlo Pellegrini.

68. <http://icla.byu/www/association/statutes>

69. Dorothy Figueira استاد دانشگاه جورجیا و رئیس انجمن در سال ۲۰۰۶

نگرشی تنگ‌نظرانه دارند و در محدودهٔ رسوم ملی و منطقه‌ای خود گرفتار شده‌اند. انجمن می‌کوشد تا فراسوی این تنگ‌نظری‌ها با دیدی جهانی به ادبیات بومی بنگرد و محیطی فراهم کند تا پژوهشگران ادبیات ملی با استفاده از روش تطبیقی با افکار جهانی و فرهنگ‌های مختلف آشنا شوند. گفت‌وگوی میان‌فرهنگی پیام اصلی انجمن است، دیدگاهی که به ویژه در انتشاراتش، کار گروه‌های پژوهشی و همایش‌های آن کاملاً محسوس است.^{۷۰}

۴. اساسنامهٔ انجمن

اساسنامهٔ انجمن در ۲۸ سپتامبر سال ۱۹۵۵ در ونیز ایتالیا، به تصویب مجمع عمومی رسید و سپس اصلاحیه‌هایی به این ترتیب به آن اضافه شد: ۵ سپتامبر سال ۱۹۶۴ در فرایبورگ آلمان؛ ۵ سپتامبر سال ۱۹۷۰ در بوردو فرانسه؛ ۲۰ اوت سال ۱۹۷۹ در اینسبروک اتریش؛ ۲۸ اوت سال ۱۹۸۲ در نیویورک امریکا؛ ۲۰ اوت سال ۱۹۸۵ در پاریس فرانسه؛ ۲۲ اوت سال ۱۹۸۸ در مونیخ آلمان؛ ۱۵ اوت سال ۱۹۹۴ در ادمنتون کانادا؛ ۱۶ اوت سال ۱۹۹۷ در لیدن هلند.

۱.۴. اهداف/انجمن: انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی مطالعاتی را که از منظری بین‌المللی به ادبیات می‌نگرند مورد توجه و حمایت قرار می‌دهد. این انجمن می‌کوشد تا از راه همکاری‌های بین‌المللی به این هدف دست یابد.

مسئولیت برگزاری همایش‌های بین‌المللی که هر سه یا چهار سال یک‌بار برگزار می‌شود بر عهدهٔ انجمن است. انجمن محل، زمان و موضوع هر کنگره را تعیین می‌کند و چاپ خلاصهٔ مقالات و مجموعه مقالات هر کنگره را بر عهده دارد. هم‌چنین پیش از تشکیل هر کنگره با کارگروه ملی که در کشور ذی‌ربط تشکیل می‌شود هماهنگی‌های لازم را برای برگزاری کنگره در آن کشور انجام می‌دهد.

۲.۴. ارتباط با فدراسیون بین‌المللی ادبیات و زبان‌های مدرن: انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی وابسته به فدراسیون بین‌المللی ادبیات و زبان‌های مدرن است. رئیس انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی به‌عنوان نمایندهٔ قانونی انجمن، عضو کارگروه اجرایی فدراسیون است.

۳.۴. عضویت در انجمن: همهٔ پژوهشگران، استادان و اندیشمندان علاقه‌مند به تحقیق

در حوزه ادبیات تطبیقی می‌توانند عضو انجمن شوند. این انجمن دربرگیرنده انجمن‌های ملی ادبیات تطبیقی و مشوق تشکیل انجمن‌های جدید ملی است و مسئول برگزاری مجمع عمومی در زمان تشکیل هر کنگره است.

مؤسسات پژوهشی و نهادهای علمی می‌توانند عضو انجمن شوند و در صورت تمایل می‌توانند در مجمع عمومی نماینده قانونی داشته باشند و از حقوق یکسانی برابر سایر اعضای رسمی انجمن برخوردار باشند. این اعضا (چه افراد، چه مؤسسات) اعضای فعال انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی را تشکیل می‌دهند.

انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی همچنین افرادی را که امور و طرح‌های پژوهشی انجمن را مورد حمایت مالی قرار می‌دهند بدون حق رأی به عضویت می‌پذیرد. میزان کمک مالی این افراد باید لااقل سی برابر حق عضویت یک عضو رسمی باشد.

۴.۴. هیئت اجرایی انجمن: مجمع عمومی متشکل از اعضای انجمن یا نماینده اعضای غایب، هیئت اجرایی انجمن را برمی‌گزیند. هر فرد می‌تواند فقط نماینده دو عضو شود و برگه وکالت عضو غایب باید به امضای یکی از منشی‌ها برسد. اعضای هیئت اجرایی انجمن عبارت‌اند از: یک کارگروه افتخاری که مجمع عمومی آن را انتخاب می‌کند، یک رئیس، چهار معاون، دو منشی، سه خزانه‌دار و یک کارگروه اجرایی مرکب از هشت عضو که شانزده نفر آنها را مجمع عمومی برمی‌گزیند و دو عضو باقی‌مانده را کارگروه معرفی نامزدها با مشورت رئیس جدید انتخاب می‌کند.

هیئت اجرایی که باید از میان اعضای انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی باشند می‌توانند در فاصله‌های زمانی میان تشکیل مجامع عمومی در مورد مسائل مهم این انجمن تصمیم بگیرند، بر هزینه‌های انجمن نظارت داشته باشند، به مجمع عمومی گزارش بدهند و بر فعالیت‌های قانونی انجمن مطابق اساسنامه نظارت کنند.

اعضای کارگروه افتخاری مادام‌العمر انتخاب می‌شوند و برای مشورت به جلسات کارگروه اجرایی دعوت می‌شوند. دیگر اعضای هیئت اجرایی به مدت سه سال یا در فاصله تشکیل دو کنگره انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. فردی که دوبار برای هیئت اجرایی انتخاب می‌شود می‌تواند حداکثر دو بار هم برای مسئولیت‌های دیگر انتخاب شود. رئیس هیئت اجرایی تنها برای یک دوره انتخاب می‌شود. فردی که چهار دوره در مسئولیت‌های مختلف غیر از ریاست باشد می‌تواند

نامزد ریاست شود. هیئت اجرایی اختیاردارد که هر یک از اعضا را به جلسات خود دعوت کند.

۵.۴. مقرر/انجمن: مقرر انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی در پاریس است.

۶.۴. حق عضویت و کمک‌های مالی: میزان و نحوه جمع‌آوری کمک‌های مالی و هزینه‌ها مطابق قوانین داخلی است و اگر لازم باشد مجمع عمومی آن قوانین را تغییر می‌دهد و اصلاح می‌کند.

۷.۴. کارگروه‌ها و وظایف: هیئت اجرایی می‌تواند برای بررسی مشکلات خاص، کارگروه‌هایی را راه بیندازد و وظایف آنها را مطابق مصوبات خود تعیین کند، همچنین می‌تواند وظایف کارگروه‌های پژوهشی پیشنهادی را مطابق قانون بررسی و آنها را به تصویب برساند. در موارد دیگر، رئیس انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی، با مشورت کارگروه اجرایی، رئیس کارگروه‌ها را منصوب می‌نماید. رئیس انجمن و رئیس منتخب هر کارگروه اعضای آن کارگروه را انتخاب می‌کنند. رؤسای کارگروه‌ها و ویراستار خبرنامه/انجمن به‌عنوان ناظر به جلسات کارگروه اجرایی دعوت می‌شوند. هر کارگروه موظف است که گزارش سالانه فعالیت‌های خود را به کارگروه اجرایی اعلام نماید. هیئت اجرایی هم چنین می‌تواند هر کارگروه را بنا به تشخیص خود ملغی اعلام کند.

۸.۴. اصلاحیه‌های/اساسنامه: هیئت اجرایی می‌تواند اصلاحیه‌های اساسنامه را دو ماه پیش از تشکیل مجمع عمومی به اعضای انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی پیشنهاد دهد و مجمع عمومی تنها مرجعی است که بر اساس رأی اکثریت اصلاحیه را رد یا تصویب می‌کند.

اعضای انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی می‌توانند پیش از تشکیل مجمع عمومی پیشنهادهای خود را در مورد شیوه‌های کار انجمن یا اصلاحیه‌های اساسنامه به رئیس انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی یا منشی‌ها ارائه دهند.

۹.۴. انحلال/انجمن: هرگاه عده نمایندگان کشورهای عضو انجمن کمتر از پنج نفر باشد انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی باید انحلال خود را اعلام کند.

۵. ساختار اداری انجمن

ساختار انجمن عبارت است از: یک کارگروه افتخاری که اعضای آن را مجمع

عمومی برمی‌گزیند، یک رئیس، چهار معاون، دو منشی، سه خزانه دار و یک کارگروه اجرایی که هجده عضو دارد. مجمع عمومی شانزده عضو آن را انتخاب می‌کند و دو عضو باقی‌مانده را کارگروه معرفی نامزدها با مشورت رئیس انجمن برمی‌گزیند. اسامی اعضای فعلی انجمن عبارت است از: رئیس انجمن: منفرد اشمرلینگ^{۷۱}، رئیس فقید انجمن، که در سال ۲۰۰۸ در گذشته است و رئیس بعدی در کنگره ۲۰۱۰ انتخاب خواهد شد.

معاونان: چونگ چونگ - هو^{۷۲} (سئول)؛ ادوئاردو ف. کوتینیو^{۷۳} (ریو دو ژانیرو)؛ دوروتی فیگیرا (آتنز، جورجیا)؛ چاندرا موهان^{۷۴} (دهلی).

منشی‌ها: مارک موفور^{۷۵} (بروکسل)؛ استیون پ. ساندراپ^{۷۶} (پرو).

خزانه‌داران: کانو تاکایو^{۷۷} (توکیو)؛ راس شیدلر^{۷۸} (لس‌آنجلس)؛ میکائلا سایمینگتون^{۷۹} (لاروشل).

اعضای افتخاری: ایوا کوشنر^{۸۰} (تورنتو)؛ دوئو فوکما^{۸۱} (اوترخت)؛ ماریا الزیرا سی‌شو^{۸۲} (لیسبون)؛ جرالڈ گیلسپی^{۸۳} (پالو آلتو، کالیفرنیا)؛ ژان بسی‌یر^{۸۴} (پاریس)؛ کاواموتو کوچی^{۸۵} (توکیو)؛ دوروتی فیگیرا (آتنز، جورجیا).

اعضای انجمن اجرایی: هانس برتنس^{۸۶} (اوترخت)؛ ولادیمیر بی‌تی^{۸۷} (زاگرب)؛

71. Manfred Schmerling

72. Chung Chung-Ho

73. Eduardo F. Coutino

74. Chandra Mohan

75. Marc Maufort

76. Steven P. Sondrup

77. Kano Takayo

78. Ross Shideler

79. Micéala Symington (La Rochelle)

80. Eva Kushner

81. Douwe Fokkema

82. Maria-Alzira Seixo

83. Gerald Gillespie

84. Jean Bessière

85. Kawamoto Koji

86. Hans Bertens

87. Vladimir Biti

آسومپتا کامپس^{۸۸} (بارسلون)؛ چو سونگ - ون^{۸۹} (سئول)؛ لیون دولست^{۹۰} (لوون)؛ ایبرا دینه^{۹۱} (داکار)؛ ماریو دومنیکلی^{۹۲} (فلورانس)؛ ژوئاون فریرا دوئارتته^{۹۳} (لیسبون)؛ مانفرد انگلس^{۹۴} (اکسفورد)؛ آنجلا استرهمر^{۹۵} (آنتاریو)؛ ایناگا شیگمی^{۹۶} (کیوتو)؛ لیو زیانگیو^{۹۷} (پکن)؛ استفان میشو^{۹۸} (پاریس)؛ ژان مارک مورا^{۹۹} (لیل)؛ اندرس پترسون^{۱۰۰} (اوما)؛ لوس اورورا^{۱۰۱} پیمنتل (مکزیکو)؛ ژائو زیا اویی (پکن)^{۱۰۲}.

کارگروه‌های فعلی که زیر نظر انجمن فعالیت می‌کنند عبارت‌اند از:

(۱) کارگروه معرفی نامزدها، (۲) کارگروه بررسی ساختارها، (۳) کارگروه ارتباطات، (۴) کارگروه هماهنگی، (۵) کارگروه جایزه بالاکیان، (۶) کارگروه امور مالی (۷) کارگروه پژوهش که مرکب از کارگروه‌های زیر است:

(۱) کارگروه ترجمه، (۲) کارگروه نظریه ادبی، (۳) کارگروه مطالعات بین‌فرهنگی، (۴) کارگروه پژوهش درباره اروپای شرقی و جنوب شرقی، (۵) کارگروه پژوهش درباره امریکای لاتین، (۶) کارگروه پژوهش درباره آسیای شرقی، (۷) کارگروه پژوهش درباره داستان‌های بلند آفریقایی، (۸) کارگروه پژوهش درباره ادبیات تطبیقی در عصر دیجیتال، (۹) کارگروه مطالعات جنسیت، (۱۰) کارگروه مطالعه درباره ادبیات حوزه اقیانوس آرام، (۱۱) کارگروه پژوهش درباره جهان وطنی و چند زبانی در دنیای ادبیات. کارگروه‌های تعیین شده، علاوه بر شرکت در کنگره بین‌المللی، نشست‌های سالانه

88. Assumpta Campas

89. Cho Sung-Won

90. Lieven D'hulst

91. Ibra Diene

92. Mario Domenichelli

93. João Ferreira Duarte

94. Manfred Engels

95. Angela Esterhammer

96. Inaga Shigemi

97. Liu Xiangyu

98. Stéphane Michaud

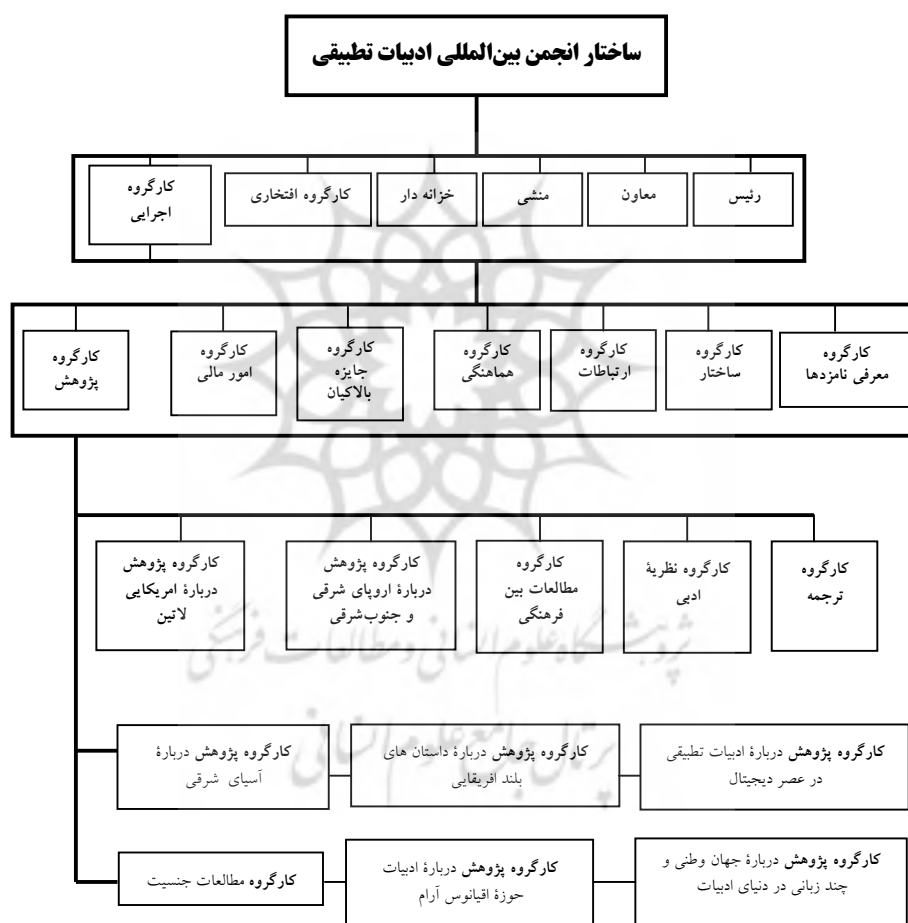
99. Jean-Marc Moura

100. Anders Pettersson

101. Luz Aurora Pimentel

102. Zhao Xiaoyi (Beijing)

برگزار می‌کنند و هر کارگروه موظف است گزارشی از وضعیت خود، طرح‌ها، انتشارات و کارگاه‌های آموزشی را به انجمن عرضه کند و با اکثریت آراء آن را به تصویب رساند. در صورت بروز مشکل در وضعیت علمی، فرهنگی، مالی یا حتی ساختاری، هر کارگروه آن مشکل را بررسی و حل می‌نماید. علاوه بر این مسائل، هر کارگروه نحوه برگزاری کنگره بین‌المللی بعدی و موضوعات و امکانات موجود در آن نشست را بررسی و تصمیم‌های لازم را اتخاذ می‌کند. اجرای مصوبات بر عهده کارگروه‌های اجرایی در کشور محل برگزاری کنگره خواهد بود.

انتشارات انجمن

انتشارات انجمن شامل مجموعه مقالات، خبرنامه^{۱۰۳} و مجله تحقیقات ادبی^{۱۰۴} است. مجموعه مقالات شامل مقاله‌ها و گزارش کارگاه‌های آموزشی است که در هر کنگره عرضه می‌شود. خبرنامه انجمن از سال ۱۹۷۰ هر شش ماه یک‌بار منتشر می‌شود و اخبار و اطلاعات مهم درباره انجمن‌های ملی، سازمان‌های وابسته به انجمن، نحوه تماس با مسئولان و محققان ادبیات تطبیقی، اطلاعیه‌های مربوط به کنگره‌ها، نشست‌ها، سمپوزیوم‌ها، گزارش وضعیت مالی انجمن را در اختیار حدود شش هزار عضو در هفتاد کشور دنیا می‌گذارد. امروزه این اطلاعات و اخبار در پایگاه اطلاع‌رسانی انجمن (ICLA) در دسترس همگان است.

مجله جوان انجمن به نام مجله تحقیقات ادبی به دو زبان انگلیسی و فرانسه منتشر می‌شود و به معرفی کتاب‌ها، مقاله‌ها و مجموعه مقالات پژوهشی محققان این حوزه اختصاص یافته است. معرفی کتاب یا مقاله باید طبق ضوابط خاص خود نوشته شود. این معرفی‌های سنجیده و دقیق حتی برای محققان غیرمتخصص در این حوزه نیز مفید و قابل استفاده می‌باشد.

بخش معرفی کتاب و طرح‌های پژوهشی برای محققان و پژوهشگرانی که در حوزه‌های فرهنگی مشترک فعالیت می‌نمایند مفید است. معرفی کتاب راهنمایی برای خوانندگان است تا با شیوه یا شیوه‌های پژوهش پژوهشگران آشنا شوند و از دستاوردهای علمی دیگران بهره‌گیرند. معرفی کتاب‌های مختصر و تخصصی بین ۵۰۰ تا ۸۰۰ کلمه، کتاب‌های مفصل‌تر و تخصصی‌تر بین ۱۲۰۰ تا ۱۵۰۰ کلمه، مقاله‌ها و طرح‌های مهم ادبیات تطبیقی یا حوزه‌های مرتبط با آن بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ کلمه و در مواردی که معرفی اثر تخصصی و حاصل کار جمعی باشد صفحات بیشتری از مجله به آن اختصاص می‌یابد.

---

103. *ICLA Bulletin*

104. *Literary Research / Recherche littéraire*

جوایز علمی انجمن

جایزه بالاکیان^{۱۰۵}

آنا بالاکیان در سال ۱۹۱۵ در استانبول ترکیه به دنیا آمد و در سال ۱۹۹۷ در امریکا از دنیا رفت. وی از استادان بنام ادبیات تطبیقی در دانشگاه نیویورک در مکتب سوررئالیسم و سمبولیسم بود و از سال ۱۹۷۷ تا سال ۱۹۸۰ ریاست انجمن ادبیات تطبیقی امریکا را بر عهده داشت. او صاحب کتاب‌ها، مقالات و جوایز بسیاری بود که برخی از کتاب‌های وی در پانوشت آمده است^{۱۰۶}.

انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی به پاس زحمات وی یکی از کارگروه‌های خود را کارگروه جایزه بالاکیان نام‌گذاری کرده است. در ۱۴ اوت سال ۲۰۰۴ در هفدهمین کنگره بین‌المللی ادبیات تطبیقی در هنگ‌کنگ اعطای جایزه‌ای به مبلغ هزار دلار به نام آنا بالاکیان به برترین کتاب در حوزه پژوهش‌های ادبیات تطبیقی به تصویب رسید^{۱۰۷}. جایزه بالاکیان از سوی بستگان آنا بالاکیان و دوستداران انجمن به یادبود این محقق برجسته ادبیات تطبیقی و به منظور ارتقای پژوهش‌های ادبیات تطبیقی به پژوهشگران جوان این رشته اعطا می‌گردد. اختصاص جایزه طبق ضوابط و شرایط زیر صورت می‌گیرد:

۱. کتاب باید در فاصله تشکیل دو کنگره و حدود یک‌سال قبل از کنگره بعدی انتشار یافته باشد تا زمان کافی برای معرفی کتاب در کنگره پیش‌رو وجود داشته باشد. برای مثال کتابی که در کنگره ۲۰۱۰ معرفی خواهد شد باید بین ژانویه سال ۲۰۰۷ تا دسامبر سال ۲۰۰۹ انتشار یافته باشد.
۲. سن نویسنده به هنگام چاپ کمتر از چهل سال باشد و با نگرشی ادبی-انتقادی، پژوهشی تطبیقی در یکی از حوزه‌های زیر انجام داده باشد: زیباشناسی ادبی، ادبیات و

105. Balakian Prize

106. *The Literary Origins of Surrealism* (1994), *The Road to the Absolute* (1959), *The Symbolist Movement, A Critical Appraisal* (1969), *André Breton: Magus of Surrealism* (1971), *The Fiction of the Poet from Mallarmé to the Post-Symbolist Mode* (1992)

107. *ICLA Bulletin*, 14:1 (2006): 27.

هنر، مکتب‌های ادبی، تأثیرهای تاریخی یا تذکره‌نویسی در ادبیات، نقد ادبی در صحنه بین‌المللی. پژوهش‌هایی که جهت‌گیری نژادی یا قومی داشته باشد و فقط ادبیات یک کشور را بررسی کند و همچنین اگر به صورت الکترونیکی چاپ شده باشد، پذیرفته نمی‌شود.

۳. کتاب‌هایی که به زبان فرانسه یا انگلیسی، زبان‌های رسمی انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی، نوشته نشده باشد باید همراه خلاصه حداقل ۲۰۰۰ کلمه‌ای به انگلیسی یا فرانسه باشد.

۴. اعضای هیئت داوران می‌توانند از متخصصانی که خود شایسته می‌دانند درباره اثر معرفی شده نظر بخواهند، به ویژه اگر اثر به زبانی باشد که آنها قادر به خواندنش نباشند.

۵. کتاب بر اساس رأی اکثریت هیئت داوران انتخاب می‌شود و پس از گزینش، لااقل سه ماه قبل از تشکیل کنگره بعدی، طی نامه‌ای از نویسنده برای دریافت جایزه در کنگره دعوت می‌شود. گزارش این خبر در خبرنامه و پایگاه اطلاع‌رسانی به اطلاع دستداران ادبیات تطبیقی می‌رسد.

جایزه رنه ولک^{۱۰۸}

رنه ولک (۱۹۰۳-۱۹۹۵) یکی از محققان نام‌آور ادبیات مدرن و بنیان‌گذار مکتب امریکایی ادبیات تطبیقی است. او از اعضای حلقه زبان‌شناسان پراگ و اولین رئیس گروه ادبیات تطبیقی دانشگاه ییل^{۱۰۹} بود. کتاب‌های بسیار تألیف کرد و نخستین کتابش را درباره کانت^{۱۱۰} نوشت. در این دوره در تحلیل متون و ضابطه‌مند کردن نظریه و ارزیابی آثار نویسندگان تبحر یافت. در سال ۱۹۳۹ به امریکا رفت و در سال ۱۹۴۱ کتاب پژوهش ادبی، اهداف و شیوه‌های آن^{۱۱۱} را چاپ کرد. در دانشگاه آیووا^{۱۱۲} با

۱۰۸. منابع مورد استفاده درباره ولک: رنه ولک، تاریخ نقد جدید. مترجم سعید ارباب شیرانی، ج ۱. تهران:

انتشارات نیلوفر، ۱۳۷۳. و همچنین: www.the.rathouse.com/rene_wellek

109. Yale

110. *Immanuel Kant in England*

111. *Literary Scholarship, Its Aims and Methods*

112. Iowa

اوستین وارن^{۱۱۳} آشنا شد و با همکاری یکدیگر کتاب *نظریه ادبیات*^{۱۱۴} را تألیف کردند^{۱۱۵}. ولک در سال ۱۹۴۴ به دانشگاه بیل رفت و در آنجا کرسی ادبیات تطبیقی را به دست گرفت. وی به ادبیات فرازبانی و فرا قومی اهمیت می‌داد و معتقد بود که ادبیات از مرز زبان می‌گذرد. از آخرین کتاب‌های او *تاریخ نقد جدید*^{۱۱۶} (از سال ۱۹۵۵ تا سال ۱۹۹۲) *تاریخ نقد دوران مدرن و بررسی سیر آن در فرانسه، انگلستان، ایتالیا، روسیه و آمریکا* در هشت جلد است^{۱۱۷}. انجمن بین‌المللی ادبیات تطبیقی به پاس خدمات رنه ولک جایزه‌ای به نام وی اختصاص داده است که هر دو سال یک بار به برجسته‌ترین اثر در زمینه نظریه ادبی و فرهنگی اهدا می‌شود.

نتیجه‌گیری

سابقه دیرپا و طولانی ادبیات در کشورهایی چون ایران، هند، مصر، ایتالیا و کشورهای بسیار دیگر به گونه‌ای بوده که همیشه امکان تعامل، گفتگو، تبادل افکار و آرا در این کشورها وجود داشته و ارتباط فرهنگی و تأثیر و تأثر ادبی بین آنها برقرار بوده است. در حال حاضر، بیش از ۴۰ کشور دارای انجمن ملی ادبیات تطبیقی هستند و بعضی کشورها، مانند هند و فرانسه، چندین انجمن دارند، این در حالی است که ایران با میراث فرهنگ ادبی درخشان خود هنوز هیچ انجمن علمی در زمینه ادبیات تطبیقی ندارد. ضروری است که نهادها و مراکز علمی، به ویژه فرهنگستان زبان و ادب فارسی به‌عنوان نهادی سیاست‌گذار، با سازماندهی و گرد هم آوردن پژوهشگران ادبیات تطبیقی امکان تأسیس انجمن ملی ادبیات تطبیقی ایران و نشریه تخصصی آن را فراهم آورد تا هم ادبیات ما به جهانیان شناسانده شود و هم محققان داخلی با ادبیات جهان آشنا شوند. راه‌اندازی انجمن‌های ادبیات تطبیقی در کشورهای جهان نشان از روند رو به

113. Austin Warren

114. *Theory of Literature*

۱۱۵. ولک، رنه و اوستین، وارن. *نظریه ادبیات*. ترجمه ضیا موحد و پرویز مهاجر. چاپ دوم. تهران: شرکت

انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۲.

116. *History of Modern Criticism*

۱۱۷. این کتاب با عنوان *تاریخ نقد جدید*. به قلم سعید ارباب شیرانی به فارسی ترجمه شده است. تهران:

انتشارات نیلوفر، از ۱۳۷۳ به بعد.

رشد این رشته در محافل علمی دنیا دارد، در ایران هم ضروری است که نهادها و پژوهشگران علاقه‌مند در این زمینه فعال شوند.

منابع

- ولک، رنه و اوستین وارن. *نظریه ادبیات*. ترجمه ضیاء موحد و پرویز مهاجر. چ ۲. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۲.
- ولک، رنه. *تاریخ نقد جدید*. ترجمه سعید ارباب شیرانی. تهران: انتشارات نیلوفر، ۱۳۷۳-۱۳۸۹.

International Comparative Literature Association /www.icla.org

<http://www.icla2007.org>

<http://www.byu.edu/icla/congress/index>.

<http://www.In.edu.hk/eng/staff/eoyang/icla/list.htm>

<http://www.unisa.ac.za/press>

<http://www.rodopi.nl/senj.asp?serieId=icla>

<http://icla.byu/www/association/statutes>

ICLA Bulletin, Vol. XXIV, No 1, 2006

www.the.rathouse.com/rene_wellek

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی